

Forfatter: Falster, Christian

Titel: Udrag fra LÆRDOMS LYSTGAARD ELLER ADSKILLIGE DISCURSER FØRSTE PART

Citation: Falster, Christian: "Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor", i Falster, Christian: *Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor*, udg. af JØRGEN OLRİK , 1919-20, s. 144. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-falster01-shoot-idm140591134321328/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor

ej heller, for ikke at tale om mangfoldige Dremme af andre, visse Theologer, som mene, at de Legemer, som Spøgelserne paatage sig, ere de Dødes Lig, som endnu ere friske og bekomme Liv af en Dæmon; thi af denne Antagelse opstaa aifor svære Spørgsmaal og Knuder, til at

Spaamanden rigtigt kan paa Spørgsmaal give Svar¹⁾.

Men efter min Mening (som jeg har tilfælles med de fleste fornuftige Folk) er det overalt af den hellige Skrift indlysende, at Engle af begge Slags færdes iblandt os og tage Del i vort Liv, hvisarsag der ej kan være Tvivl om, at det er fra disse at hine uformodede Jærtegn stamme, som vederfares vore Øjne eller Øren. Naar saaledes, *Exempli gratia*, en Mand i levende Live pludselig ser et levende Billed af sig selv, hvilket jeg har hørt er hændet flere, og ligeledes, naar inden nogens Død et Bulder høres som Forvarsel, og hvad der nu ellers findes af den Art, plejer jeg at sige som hine Mænd i Apostlenes Gerninger²⁾: *Det er hans Engel*. Hvis efter hans Død et eller andet Syn viser sig for os, fører jeg det ligeledes tilbage til Englene, uden at agte paa deres højest bedragelige Mening, som tilskrive det det af-døde Menneskes Sjæl³⁾; thi disse tykkes mig ej at afsky Muhammedanernes Vildfarelse, hvis Fortolker er *Abuharira* hos *Abrahamum Ecchellensem* i Arabernes Historie med tilhørende Orientens Krønike⁴⁾: *Naar nogen dør, færdes hans Sjæl i en Maaned ved hans Hus og ser efter Arvingerne, hvorlunde de dele hans Gods, betale hans Gæld, udføre hans Testamente. Men naar*

*Maaned er udløben, føres den tilbage til sin Grav og færdes ved sit Lejersted et helt Aar, for at se, hvo der bringer Bønner for ham, og hvo der sørger over ham. Naar Aaret er omme, føres den Dødes Sjæl did, hvor Sjælene opbevares indtil den Dag, da Opstandelses-Basunen lyder. — Hid hører ogsaa hin Almuens vedtagne Indbildning hos *Lactantium*⁵⁾, at de Dødes Sjæle flakke om i Nærheden af Gravene og Levningerne af deres Legemer. — Hvis det fremdeles paalægges mig at svare angaaende den fremmanede *Samuel*⁶⁾, holder jeg for, at det visselig ej var en Djævel, ej heller selve Samuel hel og holden, ej heller hans Sjæl (thi disse Antagelser ere højest vildsomme), men at Samuels Engel har vist sig i Prophetens Skikkelse, sendt af Gud og forsynet med prophetisk Kraft. — Jeg havde alt endt min Tale, da Modparten trængte ret haardt ind paa mig og spurgte mig om Aarsagen til, at Følge-Englene friste, anfægte og slaa de menneskelige Sanser, da enhver Handling plejer at finde Sted for *Øjemedets Skyld*, som Philosopherne sige? Dertil svarede jeg: »Betænk, højfornemme Mand, at disse Syner ej blive de Umælede til Del, men Menneskene, og det efter min Mening i saadant Øjemed, at disse kunne paaminde om deres Dødelighed og deres Aands Tilstand efter dette Liv; at dog de onde Engle dels ikkun en sjælden Gang ses her i vore af Evangelii Dag oplyste Lande, for ej at opskræmme de i Tryghed befangne Sind, dels grassere i det Øjemed, at de paa øde Steder (øde kalder jeg dem som ligge udenfor Kirken, *Indien, Lapland* etc.) kunne fixere*

vankundige Mennesker, søge Trøst for deres Fortabelse ved at fordærve disse og forføre dem til onde Kunster, til at dyrke og frygte sig og endelig til at søge Omgængelse med sig. Iøvrigt tvivler jeg ej om, at det meste af den overtroiske og Pøkkers lettroende Almues Smaasnak om Spøgelse er upaalideligt, er onde Drømme og Fabler, som ligne de Febersyges indbildte Phantasier. Men jeg beklager ogsaa, at de sandfærdigste Spøgelse-Historier ofte behandles saa uagtsommeligt af vore Tider, ikke af bekvemme Vidner føres til Klarhed, og omsider ved Skribenternes Skødesløshed gaa i Glemme.

 XXX

 OM FORÆLDRES RET TIL AT RAADE
 FOR DERES BØRNS GIFTERMAAL.

EN Borger fra Varde By her i Egnen^{a)} havde for faa Aar siden gaaet paa Frierfødde til en Jomfru af honnet Skabning og kommen af honnette Folk. Den attraaede kunde ved intet Haab, ved ingen Bønner formaas til at skikke sig efter hans Elskov. Moderen var Enke og gerrig (og Frieren var pengestærk); hun satte sin Myndighed ret strængeligt ind, ret som efter *Catulli*^{b)} Ord:

*Din Mødom er ej din, Forældrene tillige
i denne have Part,*

og udvirkede omsider, at den arme Datter lod sig lede til dette pinagtige Giftermaal. Hvad sker?